

1. JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE:

La nostra intenció és que els habitants de les Pitiüses i en particular els joves d'Eivissa i Formentera puguin conèixer les cançons pròpies de la seva terra de una manera lúdica a través de l'ensenyament de la música a les escoles de primària i als instituts de secundària de les Pitiüses.

2. INTRODUCCIÓ DEL PROJECTE I LLETRES DE LES CANÇONS:

Quan tenim coneixement de què a Eivissa i Formentera es fa música?

Les primeres notícies certes que tenim sobre la música a les nostres illes data d'entre 2.500 a 2.400 anys d'antiguitat aproximadament.

Seguidament i ja que les Pitiüses van ser visitades al llarg dels segles per diferents cultures (púnic, fenicis, romans, vàndals del nord d'Àfrica, bizantins, ...), la seva forma d'entendre, fer i viure la música va quedar arrelada i es va mesclar les unes amb d'altres.

D'aquestes èpoques passades han quedat a la música pròpia d'Eivissa i Formentera diferents aspectes com cançons, romanços, glosses, històries,.... que s'han musicat de maneres diverses (una d'elles la podeu sentir al nostre cd). Però el que ens interessa és que conegueu la història que hi ha al darrere d'aquestes cançons, és a dir, el qui, el per a què i quines són.

Qui feia o cantava aquestes cançons?

Podem dir que trobem dos grups principals: les cançons anònimes (els textos eren romanços històrics) i les d'autor conegut, que són les que es cantaven redoblant acompanyada d'un tambor. També hem de distingir entre el lletrista (creador de la lletra) i el cantador (donava a la lletra una melodia). Habitualment eren més els cantadors que els lletristes encara que hi havia persones que feien totes dues coses alhora.

Cantar era propi d'homes i dones que aprenien de petits sentint als seus familiars així que podem dir que era la seva herència musical. I no importava la seva condició social.

Crear les lletres també era propi d'homes i dones encara que aquestos havien de tenir un bon maneig del llenguatge i això no estava a l'abast de tothom. Es solia escriure en català utilitzant l'ortografia castellana.

Per a què es feien servir?

Les cançons es cantaven per transmetre missatges concrets a una o varies persones amb diferents intencions segons ens explica Jaume Escandell Guasch al seu llibre *Aproximació a la cançó tradicional d'Eivissa i Formentera*:

- Funció lúdico-comunicativa: cançons que volien entretenir, divertir o comunicar un missatge determinat. Distingim tres formes diferents d'aquestes cançons (les cantades dins dels porxos de les cases pageses, l'explicació de les feines quotidianes i els desplaçaments que la gent jove feien en grups per anar a vetlar o a festejar).
- Funció facilitadora d'accions concretes: era pròpia de les cançons de bressol, cantades amb la finalitat de dormir o relaxar a un nen.

- Funció culturalitzadora i moralitzant: parlem de cançons per al coneixement cultural de les persones, és a dir, per a cultivar la ment. S'aprenien en un ambient familiar i íntim i es solien recitar més que cantar.
D'aquest grup podem diferenciar dos grups: les cançons hagiogràfiques (de temàtica religiosa) i els romanços (de caràcter profà que expliquen fets històrics normalment tràgics).
- Funció litúrgica i paralitúrgica: són cançons que formen part de les celebracions religioses de les quals podem distingir la música vocal culta (cançó d'autor conegut i música escrita) i les cançons paralitúrgiques (per exemple les caramelles de Nadal i de Pasqua).

Si ens fixem en la lletra d'aquestes cançons podrem diferenciar-les segons els tema del qual parlen:

- Lletres narratives: expliquen algun succés del dia a dia.
- Lletres amoroses: es relacionen amb el festeig encara que no sempre són cançons alegres sinó que tracten temes de separacions o dolor.
- Lletres puntoses: es relacionen amb les lletres amoroses però amb caràcter ofensiu.
- Lletres eròtiques: tenen un clar contingut sexual explícit.
- Lletres històriques: contenen fets passats els quals coneixen els habitants d'una zona, ja siguin successos col·lectius o personals.
- Lletres sagrades: són de tipus religiós.

Quines són aquestes cançons?

A continuació cada una de les tretze cançons que trobareu al cd les situarem i concretarem aproximadament d'una forma històrica i us mostrarem les particularitats de les seves lletres. Cal dir que després de fer un petit treball de recerca, d'unes n'hem trobat més informació que d'altres degut a la seva antiguitat i que cadascuna d'elles han anat canviant al llarg dels anys i per això n'hi ha que en tenen dos o més lletres diferents.

També volem que sapigueu que algunes de les cançons no contenen tota la lletra original ja que s'han adaptat per poder-les musicar amb diferents estils (jazz, rock, pop, soul,...).

Tot i amb això, aquí les teniu:

1. ANÀREM A SANT MIQUEL

Aquesta cançó va ser composta per un jove d'una colla de es Jondal que anava a festejar en el seu temps a una casa anomenada Can Miquel des Canal des Tumeni, al terme municipal de sant Josep. Així que pareix que la cançó, en el seu naixement, no tenia res a veure amb el poble de Sant Miquel.

Aquesta casa encara existeix i en ella es festejava a la manera d'aquells temps. Al tornar a casa pel camí, el jovent la cantaven a cor, glosant, dedicant-se-la a sa jaia i a ses filles, que eren molt petites i molt divertides, com sa jaia.

Aquesta cançó, com moltes altres, ha passat a ser història, però el seu autor i intèrprets la cantaven diguent "Anàrem a Can Miquel..." i segurament per algun motiu o conveniència es va modificar.

Podem dir que és una cançó de festa, alegre i en alguns moments "qüenta".

Anàrem a Sant Miquel (bis),
una colla de gent bona,
xim pum, da-li, da-li, da-li, trum trum,
una colla de gent bona.

Sa iaia mos va dir: -Entrau, (bis)
jóvens, si heu de mester dona,
xim pum, da-li, da-li, da-li, trum trum,
jóvens, si heu de mester dona.

Ses meues filles ho són (bis),
convenientes per un pobre,
xim pum, da-li, da-li, da-li, trum trum,
convenientes per un pobre,

perquè m'han sortit petites (bis),
i han de mester poca roba,
xim pum, da-li, da-li, da-li, trum trum,
i han de mester poca roba.

Així mateix també tenen (bis),
alguna altra cosa bona,
xim pum, da-li, da-li, da-li, trum trum,
alguna altra cosa bona.

Sa cosa no vo' la dic (bis),
però ja hi deveu pensar-hi,
xim pum da-li, da-li, da-li, trum trum,
però ja hi deveu pensar-hi.

Tal volta valtros teniu (bis),
es jugaroi de posar-hi,
xim pum, da-li, da-li, da-li, trum trum,
es jugaroi de posar-hi.

2. JO TENC UNA ENAMORADA

La base d'aquesta cançó és una glossa i la seva melodia és utilitzada molt sovent per cantar qualsevol altra lletra o glossa.

També hem de dir que aquesta cançó es cantava els dies de festa a les diferents cases dels pobles.

Hem trobat dues versions, tant de lletra com de melodia. Al nostre disc trobareu la lletra número 1 encara que us deixem l'altra per a què compareu.

1) Jo tenc una enamorada
a sa banda de Migjorn,
i en ser que la vaig a veure
sempre em diu que quan hi torn.

Jo li dic que serà prompte
si no mo' n'anam del món:
quan es pins faran magranes
i ses figueres, melons.

La mar estarà eixuta
i hi correran carretons;
per dins es terços de botges
hi pescaran es caçons.

I llavò jo tornaré
I em casaré amb tu, si vols;
ja et pots començar a fer roba,
Que hi hem de sortir bufons;

que a sa cinta portaré
una arma de dos canons,
i cada tron que faré
serà de dos trons bessons.

2) Jo tenc una enamorada,
i a sa banda de mitjorn,
i en ser que la vaig a veure
sempre hem diu que quan hi torn.

Jo li dic que serà prompte
si no me'n vaig del món,
quan els pins faran maçanes
I ses savines melons.

I la mar estirà eixuta
que hi correran carretons,
i per dins els terços de botges
hi pescaran caçons.

3. FLORS DE BALADRE

Aquesta cançó va ser escrita i musicada per Isidor Marí, un dels membres fundadors del grup musical eivissenc UC. Aquest grup es va formar al començament dels anys setanta a l'illa amb l'esmentat Isidor Marí, Joan Marí "Murenu" i Victori Planells. El conjunt va travessar diferents etapes, tot i que la formació primigènia va ser de curta vida discogràfica. En el disc *En aquesta illa tan pobra*, que data de l'any 1977, és on podem trobar la versió original de *Flors de Baladre*, balada d'una bellesa i delicadesa inspirades en els paisatges de l'illa d'Eivissa.

Com a curiositat podem dir que el cantautor català Joan Manuel Serrat va fer una versió d'aquest tema anys després.

L'autor d'aquesta cançó, Isidor Marí (Eivissa, 1949), és llicenciat en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona i sociolingüista. Actualment treballa com a director d'estudis d'Humanitats i Filologia de la Universitat Oberta de Catalunya. L'any 2007 va rebre el premi Lupa d'Or de l'Associació de sociolingüistes de llengua catalana.

Musicalment, des de l'any 1999, el podem trobar al grup Falsterbo Marí.

Flors de baladre en un torrent
per on no passa mai sa gent,
amb poca cosa en tenen prou
per treure un altre color nou.

Flors de baladre en un torrent
tenen el cor de sol i vent,
viuen només d'allò que cau:
aigua de núvol i cel blau.

*Flors de baladre en un torrent
no es venen per deu ni per cent.*

Creuen que tenen un gran riu
quan fa un ruixim de mig estiu,
i es deixen dur torrent avall
com ses al·lotes cap a un ball.

I ses que queden, quan no plou,
obrin es uis per veure el sol,
i dos teulats que tenen set
en es cocons fan un glopet.

*Flors de baladre en un torrent
no es venen per deu ni per cent*

4. SA NOSTRA CIUTAT D'EIVISSA

Aquest tema és un exemple de com la cultura passa d'illa en illa. La música té origen mallorquí, va arribar a Eivissa i es va completar amb una lletra pròpia que conta sobre les costums de l'illa. Aquesta té una intenció de caire reivindicatiu: va voler donar a conèixer la situació de desprotecció cultural, econòmica i paisatgística que sofria l'illa incrementada per un acusat abandó del govern del país.

Sa nostra ciutat d'Eivissa
és una ciutat reial,
que tot temps s'hi cuien figures
sense haver-hi figueral.

Hi ha molts de pois i xinxes,
i això és molt natural,
que ciutat molt adornada
de ministres i fiscals;
jutges i governadors
n'hi ha un calaportal

Sa nostra ciutat d'Eivissa
és una ciutat reial,
que tot temps s'hi cuien figures
sense haver-hi figueral (bis)

Fiscals i procuradors,
n'hi havia una sala plena.
S'altre dia en vaig comptar
més crec d'una quarantena

Si perdessen es parlar,
pagaria una novena
que no poguessen comptar
tota sa nostra moneda.

Sa nostra ciutat d'Eivissa
és una ciutat reial,
que tot temps s'hi cuien figures
sense haver-hi figueral (bis)

Llavò si que la viuríem
Alegres com a germans (bis)

Sa nostra ciutat d'Eivissa
és una ciutat reial,
que tot temps s'hi cuien figures
sense haver-hi figueral (bis)

5. SA SERENA CAU MENUDA

Aquesta cançó glossada és una bella declaració amorosa d'un jove a una al·lota. D'ella tenim dues versions: la primera es troba recollida al llibre *Historia de Ibiza* del poeta eivissenc Isidor Macabich i que va ser transcrita musicalment per Xomeu Fornàs (Bartomeu Tur Guasch), sotsxantre de la catedral d'Eivissa i director de la coral Santa Cecília a l'any 1957 i la segona és l'adaptació gravada pel grup Uc en el disc *Cançons d'Eivissa* l'any 1974 al qual van fer una versió respectant la melodia.

Sa serena cau menuda,
la nit mos diu adió.
Recordau's, amor amada,
de qui es recorda de vós.

Sempre de mi recordau-vos,
que em vàreu encaptivar
des de sa primer vegada
que a sa cara us vaig mirar.

En el cel manca una estrella
i en el món no compareix.
L'han buscat i no la troben
i a sa cara et resplendeix.

Sa serena cau menuda,
la nit mos diu adió.
Sa serena cau menuda,
la nit mos diu adió.

6. VISC A FORMENTERA

Aquest tema és l'altre que juntament amb Flors de Baladre té autor conegut parlant des del punt de vista de la lletra i la música. Aquesta cançó va ser composta per Bartomeu "Xumeu" Juan, músic formenterer component actualment del grup Aires Formenterencs. Clarament aquesta cançó està inspirada per la història, els paisatges i la gent de Formentera.

Visc a una illa tranquil·la
que com totes ses illes la roda la mar,
gent de pell forta i cremada
pes sol i sa terra i que tot mos han dat.

Es nostros costums pagesos
que entranyen històries d'un temps molt llunyà
i aquella vella flaüta
que es so fa plorar.

Visc a Formentera,
allí he nascut jo,
sa terra que en primavera
vénen orenelles, vénen d'emigrar

Visc a Formentera,
allí he nascut jo,
sa terra que en primavera
vénen orenelles, vénen a aniuar.

Visc a una illa tranquil·la
que com totes ses illes la roda la mar,
visc a una caseta blanca
coberta de teula
que amb so temps va aguantant.

Visc a una illa tranquil·la
que com totes ses illes la roda la mar,
gent de pell forta i cremada
pes sol i sa terra i que tot mos han dat.

Es nostros costums pagesos
que entranyen històries d'un temps molt llunyà
i aquella vella flaüta
que es so fa plorar.

7. BLANCA ROSETA

Aquesta és una cançó de tipus glossat que l'home solia cantar a la seva enamorada com a mostra d'amor.

S'han trobat diferents versions de la lletra d'aquesta cançó: una apareix recollida per Xomeu Fornàs i editada en la *Història de Ibiza*, tom IV, d'Isidor Macabich i a *Notes sobre la música tradicional d'Eivissa i Formentera* d'Isidor Marí i l'altra és la versió interpretada pel grup UC en el seu disc *Cançons d'Eivissa*, l'any 1974.

Segons trobem a l'article d'Isidor Marí *Els remots orígens d'una cançó*, la lletra de Blanca Roseta pot provenir de textos religiosos hebreus de l'edat mitjana.

I per acabar una curiositat: part de la lletra original de Blanca Roseta apareix a la lletra original de Sa serena cau menuda.

Bona nit, blanca roseta,
plena de bones olors,
no hi ha al cel tantes estrelles
com vegades pens en vós.

Que enc que la mar tornàs tinta
i enc que el cel de paper fos,
fossen es hòmens notaris
i de cada un n'hi hagués dos,

no abastarien a escriure
ma vida, es nostros amors,
es que hem passat finsos ara
i es que passarem es dos,

i estic en ses confiances
que ara vindran es mellors.
Bona nit blanca roseta
Plena de bones olors.

8. LA PRESÓ DE NÀPOLS

La lletra d'aquest tema és part del romancer eivissenc, és a dir, és una composició rimada més o menys llarga que explica i vol deixar memòria d'un fet o un personatge important, relacionat amb qualsevol tema.

Tot i això hem de dir aquest romancer eivissenc, com el balear, forma part del romancer català que al mateix temps forma part del grup francès (diferents parts de França, Bèlgica i Canadà Francès) i grup hispànic (Península Ibèrica, Canàries, l'Alguer,...). A cada poble el romanç era cantat amb una melodia diferent.

D'aquest tema amb lletra molt similar se'n troben romanços a Mallorca i Lleida.

A la ciutat de Nàpols
hi ha una presó,
la vida mia,
hi ha una presó,
la vida mia amor.

Hi ha vint-i-nou presos
que canten la cançó,
la vida mia,
que canten la cançó,
la vida mia amor.

La dama està en finestra
escoltant la cançó,
la vida mia,
escoltant la cançó,
la vida mia amor.

Els presos se'n temeren,
ja no cantaven, no,
la vida mia,
ja no cantaven, no,
la vida mia amor.

-Per què no cantau, presos?
per què no cantau, no?
la vida mia.
per què no cantau, no?
la vida mia amor.

-Com cantarem, senyora,
si estam dins la presó?
la vida mia,
si estam dins la presó,
la vida mia amor.

Sense menjar ni beure
més que algun rosegó,
la vida mia,
més que algun rosegó,
la vida mia amor.

Demà serà dissabte,
mos penjaran a tots,
la vida mia,
mos penjaran a tots,
la vida mia amor.

9. SONA, VIOLA, SONA

Aquest tema està basat en una història del segrest d'una dama per part d'un lladre. Se l'emporta contra la seva voluntat i s'explica el camí que fan els dos. Per això podríem dir que aquesta lletra, en la seva forma original, és un romanço: explica una història antiga que es transmet de famílies en famílies amb els anys per a què no es perdi.

Hi havia grans ballades
al pla de sant Francesc;
allà ballava una dama
filla del rei francès.

Un maco l'ha robada,
un maco aragonès;
ja li fa fer una falda
color de foc encès.

Li fa posar la falda,
dalt del cavall l'asseu,
fugen com una bala,
fugen com un llampec.

Sona, viola, sona
Sona del so cortès.

Han cavalcat set hores
i cap dels dos diu res.
La dama sempre plora,
de sobte té uns ofecs.

Què us ha passat, la dama?
-La falda, que m'estreny.
Si el punyal em deixàveu,
que li fes uns tallets...

Ella el punyal agafa,
ella el punyal ha pres,
i enmig del cor se'l clava,
enmig del cor ofès.

Sona, viola, sona...
sona del so cortès.
Sona, viola, sona
enmig del cor ofès.(bis)
Sona viola, sona viola...

1. SA CARTA QUE M'ENVIARES

Aquest tema té un origen desconegut encara que llegint la lletra podem deduir que es tracta d'una cançó d'amor i té algunes similituds amb altres cançons populars com ara Anàrem a Sant Miquel ja que és un clar exemple de la festivitat, alegria i vivesa del cançoner propi de les Pitiüses.

Ai amor meua estimada,
jo n'he fet una cançó,
i encara no l'hi cantada
pero no tenir ocasió.

I anit que ocasió em dónes
que puc estar vora tu,
creu-te que me n'he folgat,
i ho coneixeràs amb jo.

Et vull fer-te una pregunta,
i m'has de dir sí o no.
Sa carta que m'enviares
pes dia d'Ascensió,
m'has de dir si tu abastares
sa que et vaig enviar jo.
que no em 'gués equivocat
posant sa direcció,

que es meu sebre ho és poc llarg.
No ho faceu estrany ningú,
que ho causa sa poca edat
i es tenir poca vivor.

Sa cançó ja està acabada,
ja li som a s'espigó.

2. TREC-TREC-TREC

La lletra d'aquesta cançó és part de les glosses populars i dels estribots de la menor de les Pitiüses, l'illa de Formentera. El seu origen és atribuït a en Vicent d'en Corda, habitant d'aquesta preciosa illa.

Podem dir que clarament té una intenció festiva i lúdica utilitzant molt de vocabulari propi de l'eivissenc i del formenterer. És una lletra per fer unes rialles en sentir-la.

Sa platja de ses Salines
és un lloc bastant polit,
hi ha pins, hi ha savines
i es veu algun tirurit.

No hi hagut cap ase mai
que el 'vessin de dur as taller
ell mateix engrassa i infla
ses voltes que ha de mester.

S'altra nit vaig somiar
que ensaiava un joc d'esgrima
i amb un grapat vaig agafar
sa dona per una mima.

Trec-trec-trec...

De dia igual que de "notxe"
Amb companyia o tot sol
vaig més bé amb so cabriol
que si 'vés comprat un cotxe.

I ella es va despertar
quan va sentir aquella "lutxa"
i des susto es va pixar
i es dos 'gafarem sa dutxa.

I això no mester carnet
ni passar revisions
ni importa es corretjons
si s'animal va vivet.

Per llevar-me sa peresa
m'ha donat per medecina
fer una merda pagesa
de cul dins una savina.

S'autobús no em porta a casa
i es taxis cobren de més
i amb so cabriol i amb s'ase
Estalvii molts de diners.

Trec-trec-trec, 'turau es carro
trec-trec-trec, que vull pujar
trec-trec-trec, que estic cansada
trec-trec-trec, de caminar.

Tenc una mula molt bona
no n'hi ha prou no té peresa
i en ser que no duc sa dona
passeig alguna francesa.

I ara tots per treballar
diu que volen un tractor
que bona feina els hi fa
però fa molta remor.

Trec-trec-trec...

Si s'arriba a espanyar
Nessita mecànic bo
I llavò l'hem de pagar
Tant si volem com si no.

Sa mula i es cabriol
són una cosa molt bona
tu li pots portar sa dona
i no té d'anar tot sol.

Unes amb quatre garroves
i un bon manadet de paia
es mantén gord i treballa
que és sa defensa des pobres.

Si s'animalet fa via
es passa es camí aviat
mai engrassa sa bugia
ni porta es filtro embussat

Alguns marxen amb gasolina
paga es dissabte quan cobra
jo encara vaig a gas pobre
amb llenya d'una savina.

Quan volem 'nar a sa taverna
abaix amb so cabriol
i fa llum amb sa llenterna
quan no hi ha claror des sol

Si trob sa guàrdia civil
i m'apunta amb sa pistola
toc s'animal i s'esvola

i els hi fuig a més de mil.

Trec-trec-trec, turau es carro
trec-trec-trec, que vull pujar
trec-trec-trec, que estic cansada
trec-trec-trec, de caminar

Trec-trec-trec, turau es carro
trec-trec-trec, que vull baixar
que amb su trequeleig des carro
ja m'heu cuidat maretjar.

3. SES GERMANES CAPTIVES

A l'igual que el tema de La presó de Nàpols aquest és un romanç que forma part del romancer eivissenc que està format per uns vint-i-quatre textos. En aquest romancer eivissenc en trobem romanços de diferents orígens: ultrapirinenc (La Ciutat de Nàpols,...), castellà (En Rodriguet, la Mort del rei,...), de Catalunya (La Donzella, La filla del rei de França,...), d'Eivissa (Les germanes captives).

Aquesta cançó només recull una petita part de la lletra original del text. El historiador Isidor Macabich recull una versió completa d'aquest romanç al tom IV del seu llibre *Historia de Ibiza*.

Estau atents, germans meus,
que un romanço vull contar,
d'una barqueta de moros
que as Pou des Lleó saltà.

De set cases que hi havia,
sis ne varen espanyar.
Deixaren can Miquel Jaume,
que hi trobaren bestiar.

-Mos calarem a l'aguait
que es pastoret ja vendrà.
Vuigué Déu o la ventura,
dones hi varen anar.

Hi anaren dos donzelles,
pastores de bestiar.
Ells ne varen ser traïdors,
que les varen agafar.

-Adiós, terres alegres
que solíem caminar,
i no ploreu més, ma mare,
no mos faceu turmentar.

4. DE JO ET VAS DESPEDIGUENT

Aquesta lletra és una cançó d'amor d'una sensibilitat i dolçor molt intensa. En la seva primera forma la lletra d'aquest text es va anomenar Despediguent i amb els anys en els quals es va anar transmetent de generació en generació ens ha arribat tal i com la coneixem avui en dia.

De jo et vas despediguent
com si ho fos sa darrer vista,
i pegues per altre vent
a procurar-te alegria,

i a buscar devertiment,
i a mudar de companyia,
quedant jo amb so pensament,
es mateix que abans tenia.

No l'he trasmudat de res
des tractos que es dos teníem,
jo seguiré lo mateix,
visquent amb molta alegria.

I aconhortat després
de lo que mos pervendria,
i en ser que no et sent ni et veig,
que això et conten algun dia.

Per això no t'abandon
ni has de pensar que t'oblidi,
que dins mon cor repeteix
lo que em deies aquell dia:

-“Sempre t'apreciaré,
i onsevullga que sigues
només per dar-te entenent
que de tu estic agraïda”.

3. BIBLIOGRAFIA:

Llibres:

- AAVV: *V Jornades de cultura popular de les Pitiüses: Música i cançó*, Can Imprèss Imprenta, Eivissa, 2006.
- AAVV: *Cançonet de Sant Josep dels alumnes de 5è de Primària del C.P. Urgell* (Premi Nit de Sant Joan 2003), Institut d'Estudis Eivissencs, 2006.
- AAVV: *Curs d'introducció a la literatura popular de les Illes Balears*, Consell Insular d'Eivissa i Formentera, 2000
- ESCANDELL GUASCH, Jaume: *Aproximació a la cançó tradicional d'Eivissa i Formentera*, Col·lecció Nit de Sant Joan, Institut d'Estudis Eivissencs, 2006.
- GÁMEZ, Carles: *La nostra cançó*, Plaza y Janés, Barcelona, 1999.
- TORRES, Marià: *Cançonet tradicional eivissenc*, Ed. Mediterrània, Eivissa, 2004.
- TUR RIERA, Gilberto: *Històries, romanços i cançons d'Eivissa i el seu entorn*, Consell Insular d'Eivissa i Formentera, 2005.

Internet:

- Carta al director d'en Francisco Bufí al Diario de Ibiza, febrer 2008.
www.diariodeibiza.es
- Article *Els remots orígens d'una cançó* d'Isidor Marí
<http://www.raco.cat/index.php/Eivissa/article/view/112377/140019>